

Zde leží Jiří Wolker, básník, jenž miloval svět
a pro spravedlnost jeho šel se bít.
Dřív než moh' srdce k boji vytasit,
zemřel – mlád dvacet čtyři let.

2

Když jsme se s ostatními redaktory minulý týden potkali, povídali jsme si o možnostech, zda se Jiří Wolker a Franz Kafka někdy setkali a jak by to asi muselo vypadat. Byla jejich diskuse na úrovni, během níž diskutovali o svých dílech a potížích při psaní textů? Oba studovali na právnické fakultě v Praze, i když ne ve stejnou dobu, mohli tedy společně pomlouvat pedagogy? Mohli se někdy potkat v kavárně? A co když se oba účastnili recitačních přehlídek a poté kalili v hospodě?

V návaznosti na minulý ročník zpravodaje jsem se rozhodl zakomponovat do tohoto úvodníku umělou inteligenci a její pohled na to, jak si představuje střetnutí těchto dvou literárních osobností.

Ahoj, navrhneš mi, prosím, jak by asi vypadal rozhovor mezi Jiřím Wolkerem a Franzem Kafkou, když se setkají večer v baru po recitační přehlídce, kde už mají za sebou pár piv?

Jiří Wolker: No teda, Franz, to tvoje „Proměna“ mě dostalo. Vždycky si představuju, jak by to vypadalo, kdybych se já proměnil třeba v obřího šneka. (zasměje se) Na zdraví! *zvedne sklenici*

Franz Kafka: Díky, Jiří! A tvoje básně byly tak... melodické. Představoval jsem si při nich, že jsem tanečník baletu, ale s dvěma levýma nohama. (směje se) Na zdraví! (přitukne si)

JW: Víš, že kdybych byl ten šnek, tak bych asi zmeškal vlastní recitaci. Už takhle jsem měl co dělat, abych tam dora-

zil včas. Zase jsem ztratil klíče. (směje se)

FK: Haha, klíče! To mi připomíná, jak jsem jednou hledal hodiny po celém bytě, než jsem zjistil, že jsem je dal do lednice. Asi jsem chtěl čas zmrazit. (usmívá se)

JW: No, aspoň jsi nezapomněl na přehlídku. Já jednou zapomněl, že mám čist a ocitl jsem se v pekárně, kde jsem zkoušel ukecat prodavačku, aby mi dala rohlíky zadarmo. Co jsi dělal před recitací?

FK: Před recitací? Snažil jsem se dát dohromady svoje papíry, ale můj pes je všechny rozházel po bytě. Takže jsem nakonec četl z poznámek na ubrouscích. Do celá improvizace, co? (směje se)

JW: To je super! Já jednou četl básně z pivních tácků. Byla to taková poetická pivní tour. Ale dneska jsem měl texty připravené – dokonce i bez pivních skvrn. A jak ses připravoval na dnešní večer ty?

FK: Snažil jsem se meditovat, ale usnul jsem uprostřed. Probudil jsem se s pocitem, že jsem právě prošel další proměnou – tentokrát v lenocha. Ale nakonec to nějak dopadlo. Jak se ti líbil ten chlápek, co četl před tebou?

JW: Ten chlápek? Byl skvělý, i když jsem měl pocit, že tam byla spousta metafor o sýrech. Možná měl hlad. Nebo byl sýrař. Ale vážně, jaký máš ty pocit z dnešního publika?

FK: Myslím, že byli nadšení. Nebo hladoví. Možná obojí. Jeden pán se tak ponořil do mého čtení, že si začal jíst svůj vlastní kabát. Mám pocit, že jsem něko-

ho hypnotizoval. (zasměje se)

JW: Haha, no jo, poezie má moc. Já si všiml, že jedna paní si zapisovala každé slovo, co jsem řekl. Doufám, že to nebylo kvůli stížnosti. (směje se) Ale vážně, užívám si tyto večery.

FK: Určitě. A když už jsme u toho, máš nějaké oblíbené místo, kam chodíš relaxovat? Já se třeba rád ztrácím v knihkupectvích, kde mě nikdo nezná.

JW: Já rád chodím k jezírku za městem. Je to skvělé místo na přemýšlení a někdy tam potkám kachny, které si myslí, že jim čtu jen pro ně. Mají z toho asi větší radost než lidé. (zasměje se) Co plánuješ na zítřek?

FK: Zítřek? Plánuju dlouhý spánek a pak možná hledání těch ztracených hodin v lednici. A co ty? Nějaké velké plány?

JW: Myslím, že si dám další pivo a pak si půjdu zdřímnout. Ale ráno se probudím a budu psát – třeba něco o těch kachnách. Mimochodem, máme tu další pivo na oslavu dnešního úspěchu?

FK: Na to si připijeme! Na zdraví, Jiří, a na všechny ty skvělé a bláznivé okamžiky, které nás čekají!

JW: Na zdraví, Franz! Ať nám múzy přinášejí jen ty nejlepší inspirace a nikdy nezkazí žádnou písničku!

Tento komický rozhovor zachycuje uvolněnou a veselou atmosféru dvou spisovatelů po recitační přehlídce, kde si užívají společnost a sdílejí své vtipné zážitky.

Vzpomínka na Janu Urbanovou

(* 1937 + 2023)

Noblesní, renesanční, vždy usměvavá a zářící. Paní Jana patřila neodmyslitelně nejen k Wolkrovu Prostějovu, recitaci či Divadelnímu souboru Krupka. Působivý příběh ženy, které Terezínské ghetto vzalo dětství, ale dalo celoživotní lásku k divadlu a přednesu připomínáme úryvky z článků Paměti národa a rozhovorem s manželem Vladimírem Urbanem.

Rozhovor s Vladimírem Urbanem

Vzpomínám s velikou pokorou

Když jsem si procházel vzpomínky Jany Urbanové, všiml jsem si, že s divadlem, které pak milovala celý život, se setkala na místě, kde jinak těžko hledat jakoukoli radost - v Terezíně.

Ano. Celé té strašné situaci předcházelo, že její maminka zachraňovala židovskou rodinu, protože čistokrevné židovské rodiny šly okamžitě přes Terezín do komína. Kdežto rodinám, jako byla Janina - polovičním židům, přišlo předvolání v roce 1944. Rodina rozhodla, že do transportu nastoupí táta Pepa a Jana. Maminka s Janiným mladším bratrem měli utéct a skrývat se. Jana pak v Terezíně po příjezdu prošla kontrolou, dostala injekci, ztratila vědomí a když se probudila, skláněla se nad ní cizí holčička s nějakým plecháčkem a říkala: „Musíš jíst, jinak umřeš.“ V tu chvíli byla vlastně sirotek. Maminka zůstala kdesi v úkrytu a tatínek byl neznámo kde. Měla kolem sebe děti s podobnými osudy, to ji posilovalo. Její bratr Ivan se až do konce války skrýval ve sklepě a byl jako malý kluk hledán coby nebezpečný zločinec na útěku, protože nenastoupil do transportu.

Největším Janiným štěstím paradoxně bylo, že se v Terezíně odehrála jedna velká politická lež. Přijel Červený kříž, aby celému světu potvrdil, že je v Terezíně vše v pořádku. A právě kvůli té komisi z Červeného kříže se nazkoušelo divadlo. Děti hrály Broučky a dospělí zas Hoffmannovy povídky, kde zpíval Janin táta. To bylo poprvé, kdy ho od transportu viděla.

Jana zmiňovala, že v Terezíně zažila něco, čeho nemá být dítě nikdy svědkem. A i proto se k ní její tatínek od té doby také choval jako k dospělé. Mě ale zajímá, jak jste Janu poznal vy. Vnímál jste tuhle její traumatickou zkušenost, nebo to byla normální holka?

Já ji vnímál jako holku! V roce 1952 se o tom, že jsou židé,

vůbec nemluvalo. To bylo těsně po procesech se Slánským a dalšími. Já na ni koukal jako na normální holku, vlastně jsem ji tenkrát moc nevnímal, já vůbec nebyl žádný vzorný student, i jsem se rval. Pak se najednou stalo, že jsme jeli společně do Litvínova na Evžena Oněgina, kam s tím přijel E. F. Burian. Jana tam byla s Pepou, jejím tatínkem, a já zas se svou maminkou, která mimochodem byla ochotnická herečka, pak režisérka, a tam si Jana všimla, že ten Urban se v divadle chová úplně jinak, dokonce pomáhá mamince do kabátu. Tam si mě poprvé všimla.

Jak dál pokračovalo vaše seznamování?

To jsme byli na výletě v Českém ráji, najednou jsem měl hezkou košili, tak se mě Jana ptala, jestli bych jí nevzal peněženku, že si ji nemá kam dát. Tak jsem jí nosil peněženku, a rád, protože se mi už tenkrát Jana líbila. Pak jsme spolu chodili do tanečních. A 10. listopadu 1954 měla narozeniny, to jsem jí dal u nich pod brankou první pusu.

Co vy a vaše divadelní štace?

Moje maminka si ze vztahu s Janou hodně slibovala a chtěla tomu nějak pomoci. Tak se rozhodla, že u nás v Chudeříně uvedeme nějakou vážnou a solidní hru. Do té doby jsme dělali veselohry první republiky. Třeba v Hledám svého tátu jsem *tátu* hrál já, natřeli mě nahnědo, ja-

kože jsem protřelý životem, a maminka hrála moji dceru. Pak jsem tam v sedmnácti letech pronášel: „všechny ženy jsou stejné... prošly mejma rukama...“ a pak mi upadla cigareta, načež chudeřínské publikum začalo rvát smíchy, protože jsem byl prostě jen zastydělý puberták. No a to se maminka rozhodla pro změnu zahrát od Ostrovského Pozdní lásku. Maminka jako režisérka hrála hlavní roli. Já hrál zhýralého šlechtice a stárnoucí starou pannu od vedle hrála v sedmnácti letech Jana. To jsme byli poprvé spolu na jevišti.

Na jakou Janinu roli nejraději vzpomínáte?

Protože je to naše životní inscenace, která nás vlastně provázela vždy, tak vzpomínám na hru Medvěd. Na prvního Medvěda mě vytáhla maminka. Vzala nás s Janou do Prahy, kde jsme viděli v hlavních rolích Wericha se Zázvorkovou. Pak v roce 1970 jsme Medvěda sami hráli na přehlídce Teplická aktovka. Žena hrála vdovu a já sluhu Luku. Třetí setkání s Medvědem bylo v devadesátých letech. Dohodlo se, že budeme hrát Námluvy s medvědem jako celovečerní představení dvou aktovek. To Jana režisovala mimořádně hezky. Dokonce jsme s tím byli v zahraničí v Rakousku, Německu... a různě. S DS Krupka jsme pak byli na dalších štacích. Od té doby máme všude po světě přátele.

Bavíme se sice o divadle, ale tuším, že paní Jana měla blízko i k poezii.

Samozřejmě. Jana byla renesanční člověk. Když jsme dělali Havlovo Odcházení nebo Ruskou zavařeninu, tak vymyslela scénu, kostýmy, hudbu, byla dramaturgem i režisérem. V jejím širokém záběru a rozhledu byla obdivuhodná. Zúčastnila se prvního ročníku Wolkrova Prostějova 1957. Recitovala tehdy tuším Princeznu na hrášku. Taký pořad četla, protože měla pocit, že se musí neustále vzdělávat. Já jsem si cestu k poezii hledal. Vůbec první knížku jsem od ní dostal v roce 1954 Stužkonosku modrou od Petra Bezruče. Udělala k ní desky, vazbu, věnování mi napsala. Tehdy jsem si říkal, Vladimíre, musíš se kvůli ní naučit alespoň čtyři první verše. Těžko to šlo. Těžko.

Byl jsem já jednou mlád?

Ta otázka zní v duši tichá:

Měl sto motýlů v sbírce snad,

To byla největší má pycha.

Jana taky měla ještě energii vést řadu studentů k deklamací - recitaci. Má za sebou řadu úspěšných účastníků Wolkrova Prostějova, Valmezu nebo Poďbradských dnů poezie. Třeba Standa Rubáš byl její student. Zatímco Jana v obýváku drtila se studenty každou intonací, já ve vedlejším pokoji spal. Ale vážně; přijímám teď pozvání od našich společných přátel a i z úcty k Janě navštěvuji všechny možné akce, čtení, přehlídky...

Na co nejraději vzpomínáte?

Já mám hlavně dojem, ať si to každý přebere, jak chce, že jsem jí nebyl tak dobrým manželem. Že by si zasloužila někoho lepšího. Ona do mě dostávala poezii i divadlo horem dolem, ale hrál jsem jenom druhé role. I když krásné, byť nejsem žádný velký herec...

Kdybyste teď Janě mohl říct jednu věc, která by to byla?

Že jsem jí nepřipravil krásnější život. Všichni mi to vyvracejí, ale já se toho pocitu nějak nedokážu zbavit. Když jsem se nedokázal naučit víc než dva verše, tak to přeci říká všechno...

Čtyři verše. Ale kdykoli jsem vás v posledních letech zahlédl, vždycky jste byli spolu. Samozřejmě. My patřili k sobě. Jsem moc rád, že jsem jí mohl být po boku. Ale třeba v intelektuální a kulturní rovině jsem jí asi nedokázal dát tolik, kolik by zasloužila. Ať chceš nebo nechceš, já jsem řeznický synek. A to ze sebe nedostanu. Takový pocit mám.

Otázka je, jestli takový pocit měla i Jana.

Pravděpodobně, kdyby ho měla, asi by to celé bylo jinak. Pořád to v sobě řeším. Mám dokonce pocit, že mě Jana i teď vede. Jel jsem za přáteli do Rakouska. Chtěl jsem se podívat na místo, které namaloval Klimt: Schloss am Attersee. To je také věc, kterou mě naučila Jana, ona se vyznala i ve výtvarném umění. No a najednou jsem se zastavil přesně před hotelem, kde jsme před mnoha lety strávili krásný večer. I kvůli takovým chvílím rád jezdím po místech, které jsme spolu navštěvovali. V rámci jejího studia na univerzitě třetího věku jsme se třeba jen kvůli obrazu Hlava medúzy vydali do Florencie. Takhle mě životem krásně vedla. Byla neskutečně vlídná, hodná. Kde se takový člověk vezme, to je záhada.

Kdokoli o Janě mluví, vždy zmiňuje noblesu, laskavost a úsměv. Vlastně jsem ji nikdy neviděl jinak.

To je pravda. Byla obrovským zdrojem radosti. A pamatuji na to všechno s velkou pokorou.

Jana Urbanová zemřela náhle a nečekaně 4. 10. 2023. V každém, kdo ji byt jen potkal, zanechala kousek ze svého světla. Patří neodmyslitelně k Wolkrovu Prostějovu. A vždy bude.

Ptal se a s láskou vzpomíná,
Vít Malota

Prostějovské rozloučení s Janou Urbanovou proběhne v pivovaru u radnice ve středu 12. 6. po hodnocení divadel poezie (21.00). Všichni, kdo paní Janu znali a chtějí vzpomenout, jsou zváni.

narodila se 10. listopadu 1937 v Teplicích, otec byl židovského původu a matka křesťanka

po obsazení Sudet museli utéct z Oseku do vnitrozemí, nový domov našli v Mníšku pod Brdy

otec Josef Klačer zde během německé okupace tajně léčil své pacienty

po jeho krátkém zatčení se rodina přestěhovala do Prahy, kde žili odděleně v židovské komunitě

otec pracoval v Treuhandstelle, poté v židovské nemocnici, kde pomáhal ukrývat sirotky

v roce 1944 přišlo předvolání k transportu, pamětnice s otcem poté v únoru 1945 odjeli do Terezína

matka s mladším bratrem Ivanem se do konce války skrývali před deportací

v Terezíně účinkovala v představení Broučků hráném pro komisi Červeného kříže

otec jako lékař pomáhal po osvobození koncentračního tábora s epidemií skvrnitého tyfu, sám se nakazil, ale později vyléčil v Praze

rodina se shledala a po válce vrátila do severočeského Oseku, otec pomáhal odsunovaným Němcům

Zúčastnila se historicky prvního Wolkrova Prostějova v roce 1957

stala se učitelkou, po invazi vojsk Varšavské smlouvy do Československa v roce 1968 vystoupila z KSČ, v práci jí přeřadili

dálkově dostudovala režii na DAMU, pracovala jako krajská metodička amatérského divadla

ochotnickému divadlu se věnovala většinu svého života v Oseku i v Krupce, získala řadu ocenění

V roce 2020 obdržela cenu Ministerstva kultury ČR za zásluhy v oblasti neprofesionálních divadelních a slovesných aktivit.

Wolker! Wolker! Wolker!

Něco málo o Jirkovi Wolkrů

(29. března 1900 – 3. ledna 1924)

Jiří se narodil v Prostějově do rodu Wolkerů, kteří zde žili už od dob jeho děda Martina Wolkera. Jeho otec Ferdinand byl bankovním úředníkem a matka Zdena (za svobodna Skládalová), co se věnovala převážně domácnosti, byla dcerou Ferdinandova firemního společníka Jiřího Skládala. Jiří měl bratra Karla, který byl o tři roky mladší a rovněž jako on zemřel na tuberkulózu.

Vzhledem k tomu, že pocházel z dobře zajištěné rodiny, bylo mu obstaráno kvalitní vzdělání. Wolker studoval na tamním gymnáziu, kde v roce 1919 odmaturoval. Poté se zapsal na studium práv na Karlově univerzitě v Praze, odkud později musel odejít kvůli zhoršujícímu se zdravotnímu stavu. V období 1921–22 byl členem Literární skupiny, což bylo sdružení autorů hlásících se k expresionismu, a mezi roky 1922–23 působil v Devětsilu. Důvod odchodu od obou skupin spočívá v nesouhlasu s jejich vývojem a politickou neangažovaností.

Wolker svoje básně začal publikovat už během středoškolského studia. Jeho první básnická sbírka *Host do domu* vyšla roku 1921 a okamžitě se

setkala s pozitivním ohlasem. Další jeho sbírka *Těžká hodina* z roku 1922, jež je podstatným dílem proletářské literatury, obsahuje texty, v nichž se odráží jeho sociální, politické názory a vyjadřuje v nich svou víru v revoluční změny a lepší budoucnost pro všechny. Vyzdvihuje potřebu vzájemné podpory a společného boje za spravedlnost. Jeho tvorba byla značně poznamenána, když mu byla diagnostikována tuberkulóza. Od té doby se v jeho dílech často objevují hřbitovy a nemocnice.

Jiřího Wolkera považujeme za jednoho z předních českých představitelů proletářské poezie, která zdůrazňovala solidaritu s pracující třídou a boj proti sociálním nespravedlnostem. Tento druh poezie je příznačný emocionální hloubkou a sociální angažovaností. Jeho přístup k poezii, jako

nástroje sociální změny, inspiroval mnoho dalších autorů, především generaci, která přišla po něm.

I když je Wolkerův styl jednoduchý, využívá ve svých básních symboliky k vyjádření hlubších myšlenek a emocí. Často se objevuje například chléb, ruce, slunce a dělníci, což má představovat základní lidské hodnoty a práci. Dále přibližuje těžký život dělníků a jejich boj za lepší pracovní a životní podmínky.

Mezi významné básně řadíme *Těžkou hodinu*, *Baladu o očích topičových*, *Baladu o nenarozeném dítěti* a *U rentgenu*. Také napsal *Tři hry*, obsahující dramata *Nemocnice*, *Hrob* a *Nejvyšší oběť*.

Wolker je pochován na městském hřbitově v Prostějově a na hrob je vytesán epitaf, jehož je autorem právě on sám.

*Zde leží Jiří Wolker,
básník, jenž miloval svět
a pro spravedlnost jeho
šel se bít.
Dřív než moh' srdce
k boji vytasit,
zemřel – mlád dvacet
čtyři let.*

Milan Hábl

100! 100! 100!

Strávíš to, Otýlie?

Loutková scéna Radost, Strakonice

rozhovor se souborem

Ahoj Terko, ahoj Jakube, přiznám se, viděla jsem vaši inscenaci v Plané a byla trochu jiná. Čím to bylo?

Tereza Kortánová: Já jsem teda byla hrozně nervózní a teda některé věci jsme tam zapomněli.

Jakub Jílek: Normálně to řekni na rovinu! Některé věci jsem zapomněl já. Musel jsem dokonce během představení běžet do ledničky a do mrazáku.

Musím ale říct, že myšlenka zajídání těžkých životních situací se neztratila a inscenace byla možná i intenzivnější. To bylo schválně? Dnes létaly nože vzduchem a pitíčko stříkalo do diváků.

Tereza: Mělo to stříkat, ale ne tolik. (smích)

Je divadlo koncipované primárně jako divadlo poezie?

Oba: (smích)

Tereza: No, když nás vyhlásili na Planý, že máme doporučení na Prostějov, říkali jsme si, kde se stala chyba. Mířili jsme na Šrámkův Písek.

Na kolik je inscenace autorská?

Oba: 100%!

Jakub: Terka měla ale normální dětství.

Tereza: Některé ty věty jsem nasbírala v osobním životě, některé ve školce, kde učím, a to od matek, když hubují svým dětem.

Jak probíhaly zkoušky? Pracujete s jídlem a je z toho docela bordel.

Jakub: Vlastně jsme měli zkoušku s materiály jednou a teď budeme muset vymalovat, protože všude po zdi byla řepa.

A jaká je vaše oblíbená scéna?

Tereza: Mě baví ta řepa, anebo porod.

Jakube, kdy si nejvíc užíváš, že Terka trpí?

Jakub: Já to moc zezadu nevidím, ale asi taky řeknu řepa. To je pro mě nejsilnější moment.

Vaše inscenace má i e-shop?

Tereza: Náš kamarád a kolega Pepa si strašně přál nějaký merch, tak jsme mu to splnili. (smích)

Děkuji za rozhovor a přikládám pro naše čtenáře název E-shopu: <https://www.belabel.cz/art/3552-stravis-to-otylie>

Darina Strnadová

Strávili jsme Otýlii

Hned první „vykopávka“ v rámci letošních představení WP byla radostná (v podání souboru Loutková scéna Radost, Strakonice). Následná debata po zhlédnutí představení potvrdila, že na diváky (včetně porotců) představení zapůsobilo na všechny smysly, mnohdy vyvolávalo až fyzické reakce, pocity nevolnosti (podpořené i trefně zvolenou hudbou). Přední řady dokonce pocítily přímý zásah rozličných šťáv. Byla toho příčinou práce se spotřebními rekvizitami (krabičkový džus, šlehačka ve spreji, či rozmačkávaná červená řepa atd.) Hned bylo o čem přemýšlet, následně rozebírat, hodnotit, porovnávat navzájem osobní interpretace, dojmy z jednotlivých chronologicky seřazených obrazů pojednávajících o životě Otýlie Kulíkové, hlavní protagonistky-animátorky.

První obraz, kladně hodnocený, bylo samotné zrození vyjádřené vtipnou hrou-rozbalováním čokoládového bonbonu, jeho polknutí coby šému a následná transformace interpretky do hlavní postavy. Čisté, magické a vtahující! Další terapeutické scény (dětství, dospívání, první láska, vztah s rodiči, etc.) umně přetaveny v práci s roz-

ličným jídlem a kuchyňským náčiním metaforicky či alegoricky uváděly diváka do frustrujících situací, zanechávajících traumata stopy či šrámy, stejně jako viditelné skvrny po zásahu jídla na zpočátku bílé košili herečky. Obrazy mnohdy byly samy o sobě tak působivé, že nepotřebovaly doslovit pomocí replik, které význam situace nijak neposouvaly. Jindy naopak zcela konkrétní věty omezovaly imaginaci diváka a oklešťovaly tok příběhu. Minimalistická forma představení zároveň v kontrastu s naturalistickým až fyzickým zacházením s předměty byla zábavným osvěžujícím kabaretem u jednoho stolu, který ale kladl spoustu otázek. Zásadní otázkou byla nedořešenost vyznění příběhu a převládnutí formy nad ním. Pokud bezprostředně na začátku představení zazní věta „Říká se, že chvíli před smrtí vám projede celej život před očima,“ zcela jasně víme, kam představení dospěje, ale ne všemi prostředky je tam ve skutečnosti směřováno. Neboť mnohdy z jednání na scéně nevíme, kdy je hlavní interpretka animátorkou či postavou, vězenkyní či psychicky nemocnou ženou v ústavu. K tomu také přispívá nejas-

ně vyložená druhá jednající osoba jakéhosi animátora/zřízence vězení, nebo představitele černého dredatého Osudu, který protagonistce na začátku každé scény přináší na stůl zcela konkrétně vybrané předměty a jídlo, navíc vždy v adekvátně zvolené tašce odpovídající danému období života. Po celou dobu sledujeme „hru s předměty a tělesnými šťávami“ (jak vtipně trefil Vojta Bárta), jen by měl děj gradovat, mít lepší timing, práci s rytmem akce, v souvislosti s vrcholem, kterým je odsouzení za činy Otýlie a její následná poprava.

Kouzlu „oživené hmoty“ je třeba dát různou důležitost i čas navázaný na konkrétní etapy života, kterému jsme na jevišti svědky, neboť křehce osciluje na hranici autorského terapeutického díla, což je jeho nepopíratelným vkladem. Pořád je z toho ještě možno buď vystříkat větší punt abstrakce, nebo důsledněji všemi prostředky podpořit silnější vyznění příběhu. Otýlii jsme tedy s chutí strávili, dokonce ani spotřební rekvizity nepřišly vniveč!

Jakub Doubrava

Rozbor divadla poezie

První rozbor divadla poezie v letošním 67. ročníku Wol-krova Prostějova byl věnován inscenaci **Strávíš to, Otýlie?** strakonické **Loutkové scény Radost** v režii **Terezy Kortanové a Jakuba Jílka**. Překvapila mne vysoká divácká účast na rozboru, ale není se čemu divit...

Diskuzi s chutí vykopnul Jakub Doubrava, který vyzval diváctvo, aby hodilo do pléna první asociace, hodnocení, či cokoliv jiného, co vzejde na mysl. První letošní smělá divačka zmínila, že ač se jí představení líbilo, tak jí z toho bylo strašně na zvracení. Silnější než příběh byl pro ni vizuální styl, zejména naturalistické scény s řepou. Jakub Doubrava doplnil, že mu bylo fyzicky špatně také, a to z výběru hudby. Jarka Holasová to jako celek nepřečetla, nechápala proč on chodí v černém. Citově ji to nezasáhlo, utopilo se to v přemíře rekvizit, měla potřebu tam hledat příběh. Další diskutující zmínila, že jí hned na začátku došlo, že jde o elektrické křeslo a tím způsobem vnímala celé představení, přišlo jí skvělé, že jí z toho bylo špatně. Jen konec pro ni až tak nevyzněl, protože zde zůstalo více práce s rekvizitou. Pro Jarku bylo křeslo málo elektrické, s čímž souhlasila Jitka Šotkovská, která to zavnímala až na konci. Pro Anežku Lipusovou šlo zase spíše o křeslo při léčbě než před opravou.

Jakub Doubrava má spoustu otázek. Je to bezpochyby divadlo, kde se pracuje s předmětem i formou jistého loutkoherectví. Každý z nás to fyzicky vnímal – i fyzicky špatně – ač na každého to působí jinak, protože máme jiné zkušenosti i s danými ingrediencemi. Co se týče formy, tak je to odehráno minimalisticky s minimem slov, ale v kontrastu s naturalistický-

mi rekvizitami, které byly zkonzumovány až do fyzického vyžití. Druhý protagonista je celý v černém, ale otázka zda představuje čerta, dredatý černý osud nebo zřízence v blázinci. Každý z nás si s tím může sám asociativně naložit a dosazovat si tam svůj život. Je to i terapeutické představení s osobním příběhem.

Jitka Šotkovská je s inscenací prvního dne velmi spokojená, protože jsme viděli zajímavý tvar, u kterého je nad čím mluvit a přemýšlet a není to na odzívnutí. Doteď hledá klíč, jak k tomu přistupovat a jaký byl záměr. Může to být anekdotický příběh, ale zároveň se tam děje mnoho věcí s rekvizitami, se kterými se však nezacházelo tak, aby složily příběh, a byly často zajímavější než on. Nádherný byl obraz porodu, Jakub přišel s teorií, že si vzala šém a stala se Otylkou. Je tam hrozně mnoho vjemů, a neví, co tam má být a co je chyba. Jak je tam málo textu, tak by měl být výraznější a nikoliv tak kostrbatý. Ale pokud by to mělo být punkerský a surreální, tak je to málo.

Jakub Doubrava připomněl loutkoherectví jako kouzlo oživené hmoty. V první obraze oživí bonbon a tím zrodí člověka, je tu Otylka, která se nám narodila. Hodně obrazů je geniálních a čistých, a fungují samy o sobě, ale ne vždy se to stane. Když je to minimalistické, tak každý detail hraje. Je dobré vzít vážně fyzikalitu předmětů, co všechno umí i jaké všechny zvuky vyluzují. Je tam možná příliš mnoho předmětů. Možná by to mohlo být beze slov a fungovat to bude pořád stejně.

Vojta Bárta se přidal k chvále divadla, které pracuje s metaforou a nutí přemýšlet. Ale má to podle něj problémy, elektrické

křeslo mu nepřišlo jako určující metafora. Je na zvážení, jakou cestou se vydat, příběh by se dal vyabstrahovat, kde slova nebudou třeba nebo v mnohem menší míře, na druhou stranu by příběh mohl být rozvinutější. Zásadní problém není v samotném materiálu, ale v tom, jak je ostře řezaný a v jeho časovosti. Otázkou je, kdo je zřízence, klidně by to mohl být jen asistent performerky. Šlo o divadlo tělesných štáv a bylo hezké, když nás pozvali, abychom si pohráli s loutkami. Punková energie i způsob přemýšlení se mu líbil, ale mělo by to být přesnější a důslednější. A třeba se úplně vykašlat na začátku na příběh, a jít radikálním stylem naprosto radikální performance.

Vít Malota zdůraznil, že aby došel ke konci, tak jsou pro něj důležité zachytné body, a ty mu tam chyběly. Celé to proběhlo ve strhujícím tempu a byla to rozhodně podívaná, ale chvílemi jen ta "podívaná". Až později mu došlo, že zabila své rodiče, a že jen zde nestříká štáva. Každá akce potřebuje svůj čas. Když se rozhodnu ukončit akci, tak to musí být jasně rozhodnuté, zatímco teď se to dělo mimoděk. Šlo o autofikční zpořád o vyrovnávání se s psychickou úzkostí skrze přejídání. Jak má z odmítnutého dítěte vyrůst člověk, který si váží sám sebe? Neví však, co jsme si z příběhu měli vyvodit a odnést.

Anežka Lipusová zmínila, že z "holčičího" hlediska se napojila na stejné věci, jako řešili oni – ve vztahu k jídlu, což může mít terapeutické účinky. Některé věci však podle ní byly nedotažené, např. při ničení jídla. Měl by se tomu víc dopřát čas skrz tělo i herečku samotnou. Nebylo to loutkové divadlo samo o sobě a chyběla tomu gradace, schůdky k finální teče.

Zahájení

Jakub Doubrava doplnil, že je důležitý celkový rytmus. Moment koncentrace by měl být nechán znít, aby promluvil sám předmět. Měli bychom si vychutnat, jak z něj všechno vyteče, ne to hned utnout. Potom jde o pomyslnou vraždu celé situace.

Jitka Šotkovská s Jarkou Holasovou dále řešily, proč je materiál až tak výrazně připravený, Jitka to poté nebrala jako reálnou situaci. Dále dostal slovo samotný soubor. Herečka zmínila, že prvotní nápadem bylo to, že v životě dostáváme věty, které nám nechávají ránu na duši, což se spojuje s emočním zajídáním, a tím je vstřebáváme. Herec zmínil, že mělo jít o elektrické křeslo ve vězení a jakousi poslední večeři, kdy si odsouzenkyně může dopřát poslední chody před smrtí. Jakub Doubrava však kontroval, že tento motiv nejde přečíst, protože hlavní postava je pasivní a spíše čeká, co přijde. Jitka Šotkovská zdůraznila, že tato hlavní situace nutí k základnímu postoji, zda je s tím postava smířená, anebo se jí to před smrtí naopak všechno silně vybavuje. Anežka Lipusová doplnila, že druhá postava zde být nemusí a není nutné, aby stůl byl uklízen, naopak se může ukázat, jak se to v ní kumuluje a jak se jí tím zaplevejuje mozek, než že by ji to pročistilo. Darina Strnadová viděla inscenaci podruhé a díky tomu se jí to spojilo celé dohromady. Óňa Šulc doplnil, že když viděl představení poprvé, tak se mu zdálo mnohem hravější a působilo to jako kabaret, zde v Prostějově to však bylo celé zastřené a bylo cítit, že herci nebyli příliš v pohodě a zbytečně tlačili na pilu. Poslední odvážný pán všem poděkoval za nádhernou debatu. S tím nelze, než souhlasit.

Vítězslav Adamec

67. ročník Wolkrova Prostějova zahájen!

V úterý ve 21:00 jsme se sešli na náměstí T. G. Masaryka hned ze dvou důvodů. Proto, abychom uctili básníka a prostějovského rodáka Jiřího Wolkera, od jehož smrti uplynulo celých 100 let a jehož jméno si 67 let propůjčuje náš festival. Proto také, abychom mohli slavnostně převzít klíč od města a odemknout jím Prostějov divadlu, poezii, umění, emocím a společnému setkávání.

Tento setkávací rozměr festivalu zdůraznila zástupkyně pořadatel, produkční a programová vedoucí Kulturního klubu DUHA, Martina Drmolová, když ve svém úvodním slovu jedním dechem přivítala jak Prostějováky, tak přespolní návštěvníky ze všech koutů republiky, kteří v následujících čtyřech dnech zaplaví ulice města.

Poté již přišla řada na uskupeční herců, loutkovodců a kumštýřů z divadla Kelb. Ti nám ukázali, že žádná výzva pro ně není nepřekonatelná a přímo před našimi zraky za zvuků energické hudby proložené nejznámějšími Wolkrovými verši roztančili pětimetrové hořící loutky. Tímto tancem mezi plameny jsme vzdali hold básníku, na kterého s úctou vzpomínáme. Ohňová loutkohra svou pointou neodkazuje jen k nečekanému a rychlému konci Wolkrova života, ale

také k pointě ducha večera a k sváteční náladě, kterou jsme měli možnost my, kdo jsme se na náměstí sešli, pocítit. A tak v závěru této plamenné show, kdy před budovou muzea, takřka naproti rodného domu Jiřího Wolkera tančila písmena J W, se z davu ozývala volání jako „Ať žije Wolkrův Prostějov!“ a „Ať žije Jirka!“

Následoval průvod se svíčkami k básníkově soše, a ačkoli jsme nevyslyšeli instrukcí principála divadla Kelb („Nakapejte vosk na rameno souseda a zapalte jej, ať nám ten průvod pořádně svítí!!!“), prozářili jsme jimi noční prostějovské ulice. Vzdali jsme také hold Jiřímu Wolkrovi chvilku ticha i položením slunečnic, květin mládí, života a štěstí, neboť i když vzpomínáme na Wolkrovo úmrtí, vzpomínáme na něj pro jeho mladickou energii i radost, kterou svými verši dodnes vnáší do našich srdcí stejně, jako Wolkrův Prostějov do ulic a domů města.

K tomu má nyní všechny prostředky, neboť klíč města byl z rukou první náměstkyně primátora, Milady Sokolové, se slovy: „Trošku zlobit je povoleno, ale jen tak, aby nemusela zasahovat policie,“ předán Janě Machalíkové, společně s ním i symbolická správa nad městem a 67. ročník Wolkrova Prostějova byl zahájen. Ať žije divadlo, ať žije poezie.

Ať žije Wolkrův Prostějov!

Kvido Texas Lotrek

Kudy podle Nekudy?

Seminář Reného Nekudy

aneb příběh o Příběhu

Je úterý 12:48, stoupám po schodech majestátní budovy Městského divadla, v prvním patře potkávám muže pevného postoje, jak se nervózně opírá o zábradlí a říká mi: „Jste tu první.“ Využiji toho okamžiku a poprosím, zda bych se pro účely reportáže do festivalového zpravodaje, nemohl zúčastnit první hodiny. Muž znervózní ještě víc, a tak nasadím prosebný výraz a začnu přesvědčování. Po pár větách si ujasníme, že pán je technik Městského divadla a dnes se od něj žádného školení nedočkám, a tak se opřu o zábradlí a společně s ním nervózně čekám na lektora dnešního semináře.

Kde je **René Nekuda**?

A už vidíme přicházet v doprovodu desítky seminaristů mladého, energického muže menšího vzrůstu, ale velkých, rozmáchlých gest i svižných pohybů.

Kdo je **René Nekuda**?

V minulém čísle jsme o Reném Nekudovi psali, že je chrudimský rodák, absolvent Literární akademie Josefa Škvoreckého,

aktivní lektor kurzů tvůrčího psaní a autor řady pohádek, povídek i publikací. Kým ovšem je pro účastníka seminářů Příběhové kreativity? Je poutavým vypravěčem i hercem s bohatým rejstříkem gest a výrazů. Je kouzelným skřítkem Pukem, který tahá z rukávů jeden za druhým příklady stejně jako eskamotér holubice. Je tvůrcem metafor, které podněcují fantazii.

Jednou takovou začíná dnešní setkání: „Pojďme si vykolíkovat pískoviště, na kterém si budeme následující čtyři dny hrát. Tím pískovištěm je příběh.“

Příběh je **kontext**.

Příběh není jen umění. Příběh je všude kolem nás. Sedmdesát procent toho, co říkáme, je příběh. Kde všude se dnes potkáme s příběhem? Ve vzdělávání a výchově, ve sportu, v medicíně, náboženství, marketingu, v politice (a to historicky od příběhů o vládci, při jejichž narození vyšla čtyři slunce až po dnešní mytologii mediálního obrazu a konspirační Válku příběhů) i ve zpravodajství. Proč novináři informují formou příběhu? Jelikož mohou s jeho po-

mocí dodat informacím kontext a my jim lépe porozumíme.

Příběh je **univerzální jazyk**.

Z úst Reného Nekudy zazní otázka: „Kdy začínáme myslet příběh?“ Narodíme se a už jsme přirozeně naprogramováni rozumět struktuře příběhu. Až poté se učíme mluvit a psát. Když si budeme hrát se slovy, je to fajn, ale jazykový kód se mění a zastarává. Existuje spousta jazyků, některé vznikají, jiné zanikají, dobrý příběh přetrvává. To, jak rozumíme příběhům, je pro nás pro všechny stejné po tisíciletí. Jsou tím, co je nám všem společné, a proto mají potenciál oslovit (a spojit) celou planetu. Není náhodou, že marvelovky před covidem se pravidelně umísťovaly v TOP 5 po celém světě. Lhostejno, zda to bylo v Americe, Číně, Evropě, nebo kdekoli jinde. Příběh jako takový je univerzálním jazykem.

Příběh je **strukturovaný**.

A co je tedy to, čemu všichni rozumíme, jak se zdá, jen co se narodíme? V čem spočívá ona přirozenost, kterou každý z nás z příběhu vycítí? Odpověď je stejně jednoduchá jako prvního

hodina slohu. Každý příběh má totiž začátek, prostředek a konec. Každá z těchto částí příběhu je kouzelnou formulí, jež má svou důležitou úlohu. Vyprávěčská magie spočívá v umění pracovat rozmanitě s těmito zaklínadly tak, abychom naplnili jejich účel. Tedy abychom upoutali pozornost, prohloubili čtenářovo/posluchačovo zapojení, nebo také – umožnili mu se emocionálně napojit, vcítit do postav a společně s nimi jejich příběh prožít – a poté jej uzavřít. Lidská mysl miluje uzavřenost. Proč? Protože uzavřenost = **získání smyslu**. Co je nekonečné a nemá vyznění, to nás otravuje, obtěžuje a je nám to nepříjemné. Proto v podstatě neexistují otevřené konce. Příběhy s otevřeným koncem se akorát uzavírají až po dokončení celého příběhu. Když odcházíme z kina, kde jsme měli možnost zhlédnout film s otevřeným koncem, naše mysl téměř okamžitě začne pracovat na tom, jak to tedy asi dopadlo. První, co po odchodu z kina s kamarády rozebíráme, jsou možné alternativní konce, názory na to, jaká z těchto alternativ je ta nejpravděpodobnější, která z nich nám dává největší **smysl**.

Příběh je **syžet**.

Seminaristé dostanou úkol – odvyprávět jednoduchý příběh o Aničce, které maminka zakázala chodit do lesa, ona tam přesto šla a sežral jí tygr. Dostaneme devět různých variant příběhu, každý vyprávěný očima jiné postavy, s jinou posloupností, s jinou atmosférou a každý s jiným vyzněním.

„Kostra je stále stejná, ale „jen“ tím, že jste ji trochu zpřeházeli a obalili svým autorským masem, staly se z toho různé příběhy, příběhy s různým poučením, některé o tom, že se mají poslouchat rodiče, některé o potravním řetězci. To je velké kouzlo začátku, prostředku a konce – tím, jak s nimi pracujete, můžete nekonečně variovat obecně známé příběhy.“

Je v tom **háček**.

Jednou z nejdůležitějších věcí na úvodu je jeho první věta. A u první věty jsou nejdůležitější háčky, tedy podvědomé otázky, které nutí čtenáře číst dál, hledat na ně odpovědi. Obecně platí, že čím víc háčků, tím větší zaujetí. A tak jsme v semináři vytvořili úvodní věty, které obsahují co možná nejvíce nevyřešených otázek. Stali jsme se lovci pokladů plných zlatých

háčků. Kolik jich najdete vy?

„Nikdy jsem si nemyslela, že to bude právě on, kdo mi tohle udělá.“

„Pod postelí měla schovaných dvanáct set lékořicových bonbónů a jeden zpola vyfouklý basketbalový míč.“

„Blesk proťal oblohu a dům se za doprovodu křiku a práskání pojistek ponořil do tmy.“

A co říkáte na úvodní větu této reportáže? Je v ní dost háčků? Schválně, kdo jich najde nejvíce?

P.S.: K umění psát patří umění pozorovat a poslouchat. Proto mají seminaristé Reného Nekuďy za úkol nosit s sebou všude spisovatelův zápisník a zapisovat si postřehy. Pokud máte i vy svůj zápisník, anebo hlavu, do které si ukládáte veškeré postřehy, dojmy a nálady v rámci Wolkrova Prostějova, budeme moc rádi, když se o ně s námi podělíte ve zprávách festivalového instagramu. Když nás bude dost, posílíme je i na sociálních sítích a ve zpravodaji. Pozorujte a naslouchejte, Wolkrovi Prostějov promlouvá!

Kvido Texas Lotrek

Přednes X Poezie X Autor X interpret

Nejednou jsem odcházel z autorského čtení s rozporuplnými pocity. Jako bych se nedokázal prokousat skrze kostrbatý, nejistý, monotónní a vůbec nešikovný projev autora (autorky). A přeci, kdesi tam za nánosem nejistot a chybějící průpravy se nacházela poezie. A třeba dobrá, možná dokonce výborná. Jenže nedolehlo ke mně nic. A jindy zas suverénní výkon zadupe autenticitu, pozbývá křehkost a upřímnost, z niterné zpovědi se stává bohapustá sebe prezentace, u básníků tak protivná. Kde pak leží pověstná zlatá střední cesta? Kde je hranice autenticity a dostatečné průpravy?

Strih.

Klasika. Skácel. Wernisch. Hrabě. Wolker. Žáček. Silverstein. Suchý. Brecht. Erben. Aškenazy. Charms. Bukowski. Prévert. A další. Zkrátka klasici. Proslu-

lá jména recitačních přehlídek. Autoři nekonečně platní, kteří se objevují rok co rok a jejichž texty zaplaví všechny úrovně od okresních po celostátní. Ale proč? Vynecháme-li nejbanálnější odpověď, že jsou zkrátka „vyzkoušení“, proč se recitátoři vracejí stále ke stejným jménům? Proč stále stejné texty? Proč se tolik vyhýbáme novým jménům. Současným autorům a autorkám, leckdy stejně starým nebo jen o trochu starším než jsme sami. Neřeší snad stejné problémy jako my? Ne-reflektují to, co by mělo otřásat i námi? Nečteme je snad? Copak jsou recitátoři uzavření do sebe a prohrabují se stále stejnou hromadou textů, do níž jen jednou za pár let přibude nový „evergreen“?

Jednoduchých odpovědí není. Ale otázka, proč se tyto dva světy – současných básníků a básnířek na jedné straně, a

recitátorů a recitátorek na straně druhé – nepotkávají, stojí dál. Během uplynulého roku jsem coby porotce vyslechl desítky až stovky recitátorů. A jejich (čest výjimkám) zatvrzelé lpění na osvědčených jménech mne přivedlo na myšlenku, co za tím vším je?

Jak vnímají autoři recitátory? Zajímají se o přednes jako o disciplínu? Je pro ně důležitá propagace? A jak to se současnou poezií mají recitátoři.

V této rubrice nabídnu pohledy obou stran. Přispěli autorky a autoři etablovaní a oceňovaní, ale i začínající. Následovat bude několik rozhovorů o recitaci, interpretaci a dramaturgii textů s porotci přednesů. Ale zeptám se i vás, recitátoři. Jaký je váš názor? A co z toho vyvodíme? Změníme něco? Uvidíme.

Vít Malota

První letošní inscenace patřila strakonické **Loutkové scéně Radost** s představením **Strávíš to, Otýlie?**. Hudební složka byla přesná ve své nechutnosti. Po nevinném začátku se zvonečky a dětskou zvonkohrou jsme přešli do disca s vyděračským refrénem *“Když si kamarád, tak pojď si s námi hrát.”* Narozeninové přáníčko zpívané Dádou Patrasovou bylo opakováno dechovou složkou, což začínalo být na hraně žaludeční pohody. Při zmrzlině hladina klesla a vychutnali jsme si “píseň” Nejsi sám od Verony. Na samotné dno a zpátky do minulosti jsme se dostali s drahým Leošem Marešem, který se zromantizoval při výtrysku veršů: *“Miluju tvůj usměv, směješ se tak krásně, Miluju tvý gesta, slova a básně, Miluju když sníš o cestě na pláž Thajskou, Miluju když víš, že fakt nemám rád rajskou”*. Když nemáte rajskou, tak tam dejte řepu, řekl by klasik.

Na záhradce u Kotěřů na nás trpělivě čekala **Blondýna**, něžně ne-něžná rakovnická písničkářka, co jí nechtěj v undergroundu. Jak jsme se trousili, všechny nás osobně a jménem pozdravila z pódia a dala svůj speciální wolkrovský set. Nemohu popřít slabost pro její umění, tentokrát mne však ještě překvapila mnoha novými čerstvými písněmi a také mnohem výrazněji zastoupenou vážnější polohou, která jí však sluší. Modrý autobus Bulata Okudžavy možná zažijeme v některém z prostějovských rán, ocenit musím také verš *“Všednost praskla jak v nanuka krusta”* či závěrečnou píseň o škraloupu, jež zahrála u srdečka. Díky, Evičko!

A na závěr jsme na náměstí před muzeem zažili wolkrovskou poctu s názvem **Pointa ducha** od **divadla Kvelb**. Začátek se nesl v dramatických tónech smyčců, který

však byl přerušen žesťovým electroswingem jak z burlesky. Došlo i na africké bubny a zvonky i tolkienovská cella z Rohanu, při ohnivém motýlu zase trubka zadula slavnou Ave Maria od Johanna Sebastina Bacha. Závěr patřil bujarému dixielandu, u kterého si Jiří jistě vrněl v hrobě.

Na co se však můžete těšit dnes? Stejně jako minulý rok nás od 21:15 rozdovádí přerovská cimbálovka **Primáš**, u níž jsme se všichni včetně členů redakce roztančili a i nejzarytější sudeťák v sobě našel kapku moravské krve. Cimbálovka hraje již od roku 1991 a vystupovala i několikrát v zahraničí - Chorvatsku, Rakousku či Polsku. Nasadte opánky a vzhůru do cimbálu víru!

Vítězslav Adamec

Hudební okýnko Hudební okýnko Hudební okýnko

Potkali se na Wolkráči

„Až umřu, nic se na tomto světě nestane a nezmění, jenom několik srdcí se zachvěje v rose jak k ránu květiny, tisíce umřeli, tisíce umrou, tisíce na smrt jsou znavení, neboť v smrti i zrození nikdo nezůstal jediný.“

Tyto řádky napsal Jiří Wolker ve své básni Umírající. Kdyby jen věděl, kolik plamenů svíček míří každoročně k jeho pomníku, kolik srdcí se zachvěje a kolik dobra se urodí.

A o tom to je. Setkáváme se zde, abychom předvedli, co už

jsme vytvořili, ale také (a to je důvod, proč se vracíme) abychom vytvořili něco nového. Společně. Schválně si vzpomeňte na vztahy, které vznikaly právě zde. Mohl to být člověk, na jehož jméno vždy zapomenete, ale každý rok ho u sedmadváci bezpečně najdete. Osoba, ze které se stal nejbližší přítel nebo životní partner. Nebo někdo, s kým se vám kdysi vážně skvěle povídalo na semináři, ale už nikdy víc jste ho neviděli. Do rubriky *Potkali se na Wolkráči* budu sbírat právě tyto příběhy, které ukazují, jak moc

velký přesah má Wolkrův Prostějov v našich (po)přehlídkových životech. Chtěla bych, aby to byla naše rubrika. Nás všech. Proto vás vyzývám k vlastní iniciativě! Napište nám do redakce váš příběh, páč my ho chceme slyšet. Spojte se s lidmi, kteří vám na letošním ročníku budou chybět, utužujte stávající vztahy a tvořte nové! Možná právě teď, když čtete tyto řádky, sedí kousek od vás někdo, kdo vám změnil život.

Darina Strnadová

Žhává jubilea

Vzhledem k tomu, že si letos připomínáme kromě výročí úmrtí Jiřího Wolkera také sté jubileum úmrtí spisovatele Franze Kafky, jsem se rozhodl v souvislosti s faktografickým příspěvkem věnujícím se Wolkrůvi, že v dnešním díle pojmu rubriku v podobném stylu, a na závěr přidám několik faktů o divadelních výročích.

Franzův otec, obchodník Hermann Kafka, byl autoritativní a přísnou osobností, což se silně podepsalo na životě a díle jeho syna. Pod nátlakem svého otce byl mladý Franz nucen studovat práva, aby měl „zajištěnou budoucnost“. Po úspěšném vystudování získal doktorát a začal pracovat jako právník v pojišťovně. Toto zaměstnání bylo pro něho velice náročné a časově namáhavější, tudíž se psaní věnoval ve večerních hodinách po návratu z práce. Kvůli pracovní vytíženosti během dne se Kafka rozhodl věnovat se své tvorbě po večerech, aby se na ni mohl v klidu a nerušeně soustředit. Tohoto si můžeme povšimnout především v atmosféře jeho

knižních titulů, které jsou plné temna a snovosti.

V jeho tvorbě jsou často přítomná témata jako je odcizení, bezmoc a kritika byrokracie. Ústřední postavy jsou často bytostně izolované a ocitají se v bizarních, surreálních a nepochopitelných situacích, v nichž čelí neosobnímu systému společnosti. Jeho jméno se stalo synonymem pro označení těchto zvláštních a absurdních situací.

Mnoho jeho románů zůstalo nedokončeno, což je případ *Procesu* (1925), *Zámku* (1926) a *Ameriky* (1927), přesto se jedná o vrcholná díla modernistické literatury. Kafka původně nechtěl, aby jeho díla byla publikována, tudíž požádal svého blízkého přítele Maxe Broda, aby po Franzově smrti všechny rukopisy spálil, což Brod nakonec neudělal a zasadil se o jejich zachování a publikování. Kafka měl obrovský vliv na spisovatele a umělce věnující se existenciální a absurdní tematice, mezi něž patří například Al-

bert Camus, Jean-Paul Sartre, Jorge Louis Borges aj.

A teď se pustíme do těch žhavostí!

- Jan Nepomuk Štěpánek se před 200 lety stal ředitelem Stavovského divadla. Zapříčinil se o obnovu česky hraných představení na profesionální scéně.

- 190 let zpět měla premiéru ve Stavovském divadle hra Josefa Kajetána Tyla *Fidlovačka* aneb žádný hněv a žádná rvačka.

- Autor opony pražského Národního divadla malíř Vojtěch Hynais se narodil před 170 lety.

- 11. června 1904, což včera bylo na den přesně, uplynulo 120 let od narození divadelního režiséra a hudebníka Emila Františka Buriana.

- herec Vladimír Menšík by měl devadesáté páté narozeniny.

Milana Hábl

Temno

Expedici po prostějovském podsvětí jsem započal na místě, kde se mnozí z nás po nocích potkáme. Bonver nonstop U Vašuta vedle hotelu Avion. Kouzlo nonstopů je však v tom, že svou temnou stránku neukazují v noci, kdy se zde setkávají slušní lidé, které vyhodili ze slušných hospod, ale za bílého dne, kdy slušní lidé vydělávají na své slušné životy a v tento čas se zde scházejí lidé, kteří to nemají zapotřebí. Proto jsem se tam vydal výjimečně ve 3 hodiny odpoledne. Vstup je naproti vegetariánské restauraci Koza zůstala celá a musíte zde zazvonit, aby vás obsluha pustila. Po krátkém vyčkání pan obsluhující otevírá. Při vstupu musíte ukázat občanku, aby bylo ověřeno, že jste v seznamu prověřených osob, které mají rády herny. Nebojte se však, v seznamu jsou zaregistrováni mnozí slavní porotci, herci i lektoři Wolkrova Prostějova a nejde o žádnou ostudu, naopak. *"Občanku si vezme, pivíčko natočím!"* posílá mě číšník přes bájnou hranici. Usedám na sedačku a koukám na Ōčko. Hosté u baru se patrně baví o problémech dopravní obslužnosti Hané. *"Však pi*u, já to čtu z idosu"* rozčiluje se mladý muž. *"Klid, nerozčiluj se!"* uklidňuje ho mladá žena. *"Nemá orientační smysl a bude pi*ovat!"* nenechá se muž rozhodit. Na Ōčku zpívá Marek Ztracený: *"Někdy se mi zdá, že to moc letí, že je to včera, co jsme byli děti."* Přemýšlím u prvního piva nad estetikou heren, cítím se zde luxusně jako v Monte Carlu, červené kožené sedačky, Marek Vašut na zdech jako lákadlo pro gamblery, co víc si přát. Rozhovor u baru se znejasňuje. *"Máš? Nemáš? Jaktože nemáš, každej*

má." hovoří první. Druhý konstruje: *"Nehraje se fotbal? Kdy začíná to mistrovství, ta fotbalová sr*****?"*

Nalevo, od automatů, slyším zběsilé űukání do přístroje a libý zvuk točících se jahůdek a pomerančů. *"Nemáš dvacetikorunu?"* ptá se hrající investor barmana. Televize na chvíli protestuje a píše: *"Vyskytla se chyba, obsah nelze přehrát."* Kolegové u baru pokračují v plodné debatě: *"Dal bych si paprikáš, paprikovej paprikáš"...* sní první kumpán. *"Dej si radši morčacie na paprike!"* hanácky odpovídá kumpán. Televize se zapnula - hraje tam Pokáč v reklamě na nějakou banku - ach, ty konce umělců. Další píseň je již regulární - Michal Hruza feat. Ivan Mládek - nečekané spojení.

Už chci odejít, když v tu chvíli ke mně přichází odněkud z rohu postarší pán a ptá se mě, jak se mám a pokoutně se ptá, jestli bych mu koupil pivo. *"Jedno*

pivo, prosím" volám na barmanku. Tváří se zvláštně a začne po chvíli na pána křičet: *"To už bylo naposled, otravuješ lidi, příště ti nenalejem."* Já trvám na svém a povídám si s pánem, který přisedá. Jméno jsem zapomněl, ale řekněme mu třeba Zdeněk. Je to prostějovský popelář. Ptám se ho, jak to jde v práci, prý nic moc. Ptá se mě, odkud jsem já. Když mu odpovím, že ze západu od Karlových Varů a jsem tu "na dovolené", tak s nadšením povídá, že tam to musí být krásný a že tam musí být dobrý pivo, že v Prostějově to nestojí za nic. Přizvukuji, i když to nedokážu objektivně posoudit. Prý má syna ve fabrice, ale prý to taky nestojí za nic. Paradoxně se ale stále usmívá a je mi sympatický. Dozvídám se, že zde nedávno proběhla bitka a že bychom radši měli jít do jiné hospody. Za chvíli mi začíná divadlo, ale neumím říct ne a jdeme spolu do hospody u Růžičků. Objednávám pivo, ale servírka mi říká, že mu nenaleje, protože je prý opilý. Mně to tak nepřipadá, ale nehádám se s ní. Nakonec nenaleje ani mně, a tak odcházíme. Přesvědčuje mě, že půjdem ještě do další hospody, ale už nestíhám a tak se loučím. V tu chvíli začne potichu prosit, jestli bych mu nedal pár korun, třeba tři stovky. Protože neumím říct ne, kouknu do peněženky, kde mám čtyři stovky, tak říká, že mu to stačí. Dám mu tedy čtyři, ale slibuje, že mi je vrátí zítra, kdy dostane výplatu, a že se sejdeme zase odpoledne v nonstopu. Nechám se tedy překvapit, co mi zítřek přinese zpoza prostějovského temna.

Vítězslav Adamec

Redakce Wolkrova Prostějova 2024

Martin Kuncl, Vítězslav Adamec, Kvido Lotrek, Darina Strnadová, Milan Hábl, Vít Marušák, Vít Malota Foto: Marek Gerhard
Vydává NIPOS ARTAMA
neprošlo jazykovou korekturou